

**DECYZJA Nr 82/MON
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ**

z dnia 16 marca 2010 r.

w sprawie wprowadzenia „Wytycznych Ministra Obrony Narodowej w sprawie trybu wprowadzania znaków w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”

Na podstawie § 2 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. Nr 94, poz. 426), w związku z pkt 3 decyzji 229/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie dziedziczenia i kultywowania tradycji oręża polskiego (Dz. Urz. MON Nr 9, poz. 105), a także § 21, 22, 34, i 37 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie określenia innych znaków używanych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 82, poz. 689) oraz art. 10 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 34, poz. 154, z późn. zm.¹⁾), ustala się, co następuje:

1. Wprowadza się do stosowania „Wytyczne Ministra Obrony Narodowej w sprawie trybu wprowadzania znaków w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, stanowiące załącznik do niniejszej decyzji.

2. Tracą moc wytyczne Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 października 1993 r. w sprawie postępowania organów wojskowych w przypadku fundowania sztandarów jednostkom wojskowym (Dz. Rozk. MON, poz. 70).

3. Decyzja wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Obrony Narodowej: *B. Klich*

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1995 r. Nr 150, poz. 731, z 2003 r. Nr 210, poz. 2036, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600 oraz z 2009 r. Nr 69, poz. 588).

Załącznik do decyzji Nr 82/MON
Ministra Obrony Narodowej
z dnia 16 marca 2010 r. (poz. 55)

Wytyczne Ministra Obrony Narodowej w sprawie trybu wprowadzania znaków w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

Znaki używane w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej są symbolem najwyższych wojskowych wartości, chwały i tradycji oręża polskiego oraz wierności i honoru żołnierskiego. Otaczanie tych znaków czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego żołnierza.

Znaki używane w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej pozostają pod szczególną ochroną prawa. Poza Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej mogą być używane jedynie za zgodą Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział 1

Tryb postępowania organów wojskowych w przypadku fundowania sztandarów jednostek wojskowych

1. Prawo do posiadania sztandaru przysługuje szkołom wojskowym i jednostkom liniowym, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 34, poz. 154, z późn. zm.), zwanymi dalej „jednostkami liniowymi”.

2. Dowódcy (szefowie, komendanci) jednostek liniowych mogą zainicjować utworzenie komitetu fundatorów sztandaru oraz wspierać działania takiego komitetu lub fundatora.

3. Dowódca jednostki liniowej jest zobowiązany poinformować fundatorów (fundatora) sztandaru o trybie fundowania i zasadach opracowywania wzoru sztandaru.

4. Fundatorzy zobowiązani są do wystąpienia z wnioskiem o wyrażenie zgody na ufundowanie sztandaru jednostce liniowej do Ministra Obrony Narodowej za pośrednictwem Dyrektora Departamentu Wychowania i Promocji Obrońności, zwanego dalej „Dyrektorem Departamentu”.

5. Dyrektor Departamentu przed przedstawieniem Ministrowi Obrony Narodowej wniosku fundatorów sztandaru zobowiązany jest zasięgnąć opinii Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

6. Po uzyskaniu przez fundatorów zgody Ministra Obrony Narodowej na ufundowanie sztandaru,

dowódca jednostki liniowej przedstawia Ministrowi Obrony Narodowej drogą służbową, przez Dyrektora Departamentu, wniosek o zatwierdzenie wzoru i nadanie jednostce liniowej sztandaru.

7. Do wniosku należy dołączyć dokumentację zawierającą:

- 1) opis strony głównej i odwrotnej płata sztandaru wraz z uzasadnieniem umieszczonych na nim symboli, dat, herbów, inicjałów i cyfr;
- 2) opis głowicy, drzewca i szarfy sztandaru;
- 3) wykaz gwoździ honorowych i pamiątkowych wraz z treścią zamieszczonych na nich napisów;
- 4) wzory graficzne strony głównej i odwrotnej płata sztandaru, wieńców wawrzynu (ze szczególnym uwzględnieniem numerów, inicjałów i symboli umieszczonych wewnątrz wieńców wawrzynu), głowicy (ze szczególnym uwzględnieniem przedniej ściany podstawy głowicy z umieszczonymi na niej numerami lub inicjałami), drzewca i szarfy, gwoździ honorowych i pamiątkowych;
- 5) zadania i zarys historii jednostki liniowej;
- 6) zgodę władz samorządowych na używanie na sztandarze herbów województw, powiatów, miast lub gmin, bądź ich elementów;
- 7) skład komitetu fundatorów sztandaru;
- 8) zgodę Ministra Obrony Narodowej na ufundowanie sztandaru.

8. Dyrektor Departamentu przed przedstawieniem Ministrowi Obrony Narodowej wniosku dowódcy jednostki liniowej sprawdza zgodność załączonego w dokumentacji wzoru sztandaru z ustawą z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadami weksylologii.

9. Dyrektor Departamentu opracowuje projekt aktu nadania sztandaru jednostce liniowej.

10. Projekt aktu nadania sztandaru podlega kontrasygnacie na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

11. Zminiaturyzowany akt ufundowania sztandaru może być umieszczony wewnątrz podstawy głowicy sztandaru obok zminiaturyzowanego aktu nadania sztandaru.

12. Ewidencję sztandarów nadanych jednostkom liniowym prowadzi Dyrektor Departamentu.

13. Konserwację i naprawę sztandarów jednostek liniowych powinno przeprowadzać się w wyspecjalizowanych placówkach konserwatorskich lub w miarę możliwości w Muzeum Wojska Polskiego, z zachowaniem zasad ochrony sztandaru, jako znaku Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Decyzje dotyczące wyżej wymienionych przedsięwzięć podejmuje dowódca jednostki liniowej. Koszty konserwacji i naprawy ponoszone są z wydatków bieżących właściwej wojskowej jednostki budżetowej.

14. Z wnioskiem o wypożyczenie historycznego sztandaru wojskowego z Muzeum Wojska Polskiego dowódcy jednostek liniowych mogą zwracać się bezpośrednio do Dyrektora Departamentu.

Rozdział 2

Tryb wprowadzania nowych znaków używanych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

15. Prawo do używania w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej nowych znaków, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie określenia innych znaków używanych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 82, poz. 689) przysługuje jednostkom i instytucjom wojskowym.

16. Pod pojęciem jednostka wojskowa rozumie się jednostkę wojskową, zwaną dalej „jednostką”, o której mowa w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.), a także komórkę organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej oraz jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną.

17. Pod pojęciem instytucja wojskowa rozumie się jednostki organizacyjne niebędące oddziałem ani pododdziałem wojskowym podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane.

18. Wnioski o wprowadzenie i używanie w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej nowych znaków, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej, o którym mowa w pkt 15, dowódcy (szefowie, komendanci, dyrektorzy) jednostek i instytucji wojskowych, zwani dalej „dowódcami jednostek wojskowych”, przedstawiają drogą służbową, za pośrednictwem Dyrektora Departamentu, Ministrowi Obrony Narodowej, który po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Historycznej do Spraw Symboliki Wojskowej Ministerstwa Obrony Narodowej, wprowadza je do użytku w drodze decyzji.

19. Zmiana lub modyfikacja znaków następuje na zasadach i w trybie przewidzianym dla ich wprowadzenia, w związku z dokonaniem bojowymi jednostki wojskowej albo zmianami organizacyjnymi jakim podlegała jednostka lub instytucja wojskowa.

20. Do wniosku o wprowadzenie nowych znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej należy dołączyć w formie drukowanej i elektronicznej:

- 1) projekt graficzny (w formacie TIFF lub JPG — optymalnie 300 DPI);
- 2) opis wraz z uzasadnieniem zastosowanego kształtu znaku, barw i symboliki;
- 3) zgodę władz samorządowych na używanie na znakach herbów województw, powiatów, miast lub gmin, bądź ich elementów;
- 4) zgodę Kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari oraz Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego na używanie symboliki wyżej wymienionych orderów;
- 5) uchwałę zebrania żołnierzy jednostki lub instytucji wojskowej w sprawie wprowadzenia odznak, oznaki rozpoznawczej i proporczyka jednostki wojskowej, barwy otoku, godła jednostki lotniczej oraz godła okrętu (nie dotyczy wniosku o wprowadzenie proporca rozpoznawczego);
- 6) uchwałę senatu lub rady wydziału uczelni wojskowej albo rady szkoły podoficerskiej w sprawie wprowadzenia i używania odznaki absolwenta;
- 7) projekt regulaminu określający cel wprowadzenia odznak, ich nazwy i opisy, szczegółowe zasady i tryb nadawania oraz pozbawiania odznak pamiątkowych, a także skład i zasady działania komisji do spraw odznaki;
- 8) wzór legitymacji odznaki.

Rozdział 3

Zasady opracowywania projektów graficznych nowych znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

21. Przy opracowywaniu projektów graficznych nowych znaków w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, należy kierować się:

- 1) odzwierciedleniem w zastosowanej symbolice i barwach charakteru zadań oraz specyfiki służby jednostki lub instytucji wojskowej;
- 2) dziedzictwem tradycji, które kultywuje dana jednostka lub instytucja wojskowa;
- 3) zasadami ukształtowanymi w procesie kultywowania tradycji oręża polskiego;
- 4) regułami heraldyki, munduroznawstwa, falerystyki i weksylologii;
- 5) estetyką oraz harmonią i czytelnością symboliki.

22. Ponadto projekty graficzne nowych znaków w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) nie mogą być odwzorowaniem istniejących znaków, orderów i odznaczeń państwowych, krajowych i zagranicznych;
- 2) powinny wyrażać czytelne treści przede wszystkim poprzez zastosowaną symbolikę i barwy;
- 3) nie powinny zawierać pełnych nazw jednostek lub instytucji wojskowych i innych napisów (dopuszczalne jest stosowanie skrótów i inicjałów).

Rozdział 4

Odznaki okolicznościowe, jubileuszowe, pamiątkowe oraz odznaki absolwentów

23. Powierzchnia odznak okolicznościowych, jubileuszowych, pamiątkowych oraz odznak absolwentów nie powinna być większa niż 1600 mm².

24. Jednostka lub instytucja wojskowa, która przejęła dziedzictwo tradycji oddziału Wojska Polskiego, w uzasadnionych przypadkach może przejąć jego zmodyfikowaną odznakę pamiątkową. Modyfikacja polega na zmianie przynajmniej jednego elementu graficznego lub jego barwy.

25. Projektowanie odznak wymienionych w pkt 23 należy rozpocząć od wyboru symboli, jakie mogą być wykorzystane, a następnie wykonać ich graficzną kompozycję. Do stosowanych symboli najczęściej zaliczamy:

- 1) numer lub skrót nazwy jednostki wojskowej;
- 2) inicjały patrona;
- 3) barwy rodzajów wojsk, służb i jednostek wojskowych;
- 4) charakterystyczny symbol – znak, nawiązujący do charakteru jednostki wojskowej lub rodzaju wojsk i służb (np. czołg, lufa armatnia, skrzydło husarskie, miecz, szabla, lanca ułańska, szachownica lotnicza, wizerunek samolotu, kotwicy, anteny stacji radiolokacyjnej, wyrzutni raketowej, spadochronu, sylwetki zwierząt, roślin);
- 5) elementy nawiązujące do tradycji jednostki lub instytucji wojskowej (np. data sformowania, odznaczenia Orderem Wojennym Virtuti Militari, ustanowienia święta jednostki lub instytucji wojskowej, symbole znajdujące się na odznace pamiątkowej jednostki wojskowej, której tradycje dziedziczy, itp);
- 6) elementy nawiązujące do miejsca stacjonowania – zazwyczaj jest to herb województwa, powiatu, miasta, gminy lub inny element charakterystyczny dla regionu;
- 7) symbole dodatkowe (np. wieniec z liści laurowych lub dębowych, wstęga Orderu Wojennego Virtuti Militari, krzyż kawalerski lub inne krzyże).

26. Projekt regulaminu odznak wymienionych w pkt 23 powinien zawierać następujące unormowania:

- 1) prawo do odznaki pamiątkowej przysługuje:
  - a) dowódcy jednostki wojskowej z tytułu objęcia stanowiska służbowego,
  - b) żołnierzom zawodowym po przesłużeniu w jednostce wojskowej lub instytucji co najmniej roku,
  - c) pracownikom wojska po przepracowaniu w jednostce wojskowej lub instytucji wojskowej co najmniej dwóch lat,
  - d) żołnierzom rezerwy po spełnieniu warunków określonych w regulaminie odznaki,
  - e) wyjątkowo – innym osobom fizycznym i prawnym, szczególnie zasłużonym dla jednostki lub instytucji wojskowej, na wniosek właściwej komisji do spraw odznaki;
- 2) prawo do odznaki absolwenta przysługuje po pozytywnym ukończeniu przewidzianego programem okresu studiów, nauki lub szkolenia;
- 3) prawo do odznaki pamiątkowej tracą żołnierze i pracownicy wojska skazani prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwa popełnione z winy umyślnej lub z niskich pobudek;
- 4) ponadto prawa do odznaki pamiątkowej w uzasadnionych przypadkach mogą być pozbawieni żołnierze ukarani za przewinienia dyscyplinarne;
- 5) decyzję o pozbawieniu prawa do odznaki pamiątkowej podejmuje dowódca jednostki wojskowej z własnej inicjatywy albo na wniosek komisji do spraw odznaki. Od decyzji tej przysługuje prawo odwołania na piśmie do dowódcy wyższego szczebla w terminie 14 dni od dnia zawiadomienia o pozbawieniu prawa do odznaki. Decyzja dowódcy wyższego szczebla jest ostateczna;
- 6) ewentualnie dodatkowe warunki otrzymania odznaki okolicznościowej, jubileuszowej lub odznaki pamiątkowej oraz przyczyny pozbawienia odznaki pamiątkowej.

27. Koszty wykonania odznak nie mogą obciążać budżetu resortu obrony narodowej.

Rozdział 5

Oznaki rozpoznawcze jednostek wojskowych

28. Oznaki rozpoznawcze jednostek wojskowych powinny mieścić się w prostokącie o wymiarach 50×80 mm, albo w kole o średnicy 70 mm. Powierzchnia oznaki nie powinna być mniejsza niż 2500 mm².

29. Oznaka rozpoznawcza nie może być odwzorowaniem odznak okolicznościowych i jubileuszowych, odznak pamiątkowych oraz odznak absolwentów.

30. Jednostka wojskowa, która przejęła dziedzictwo tradycji oddziału Wojska Polskiego, w uzasadnionych przypadkach może przejąć jego oznakę rozpoznawczą.

31. Zgodnie z polską tradycją wojskową, projektując oznakę rozpoznawczą należy skupić się na wyborze jednego lub dwóch symboli oraz barw, na zasadach wymienionych przy projektowaniu odznak pamiątkowych. W wizerunku odznak rozpoznawczych nie powinno być nagromadzonych zbyt wiele symboli. Oznaka powinna stanowić syntezę elementów graficznych jednoznacznie identyfikujących jednostkę wojskową.

32. Zakupu odznak rozpoznawczych dokonuje się z wydatków bieżących właściwych wojskowych jednostek budżetowych.

Rozdział 6

Godła jednostek lotniczych i godła okrętów

33. Godło jednostki lotniczej lub godło okrętu powinno zawierać elementy symboliki pochodzące z odznaki pamiątkowej lub odznaki rozpoznawczej jednostki wojskowej.

34. Jednostka lotnicza, która przejęła dziedzictwo tradycji oddziału Wojska Polskiego, w uzasadnionych przypadkach może przejąć jego godło.

35. Pododdziały jednostek lotniczych mogą używać zmodyfikowanych godeł swojej jednostki lotniczej, wprowadzonych na zasadach i w trybie przewidzianym dla godeł jednostek lotniczych.

36. Okręt, który przejął dziedzictwo tradycji, może przejąć godło swego poprzednika.

Rozdział 7

Proporzycyki na beret

37. Proporzycyki powinny mieć kształt prostokąta z wcięciem do skrzyżowania przekątnych.

38. Jednostki wojskowe i pododdziały kultywujące tradycje oddziałów kawalerii powinny używać proporzycyków o kształcie równoległoboku nieprostokątnego z wcięciem do skrzyżowania przekątnych.

39. Proporzycyki noszone na beretach powinny mieć wymiary: 15 mm (wysokość) x 45 mm (podstawa).

40. Na proporzycykach mogą być umieszczone zminiaturyzowane symbole (cyfry) z odznak pamiątkowych, odznak rozpoznawczych lub monogramy (inicjały imienia i nazwiska) patronów jednostek wojskowych, w postaci stylizowanych, splecionych liter.

41. W przypadku nakładania na proporzycyk cyfry bądź innego symbolu element ten powinien znajdować się w środku tej części proporzycyka, która tworzy, oparty o jego lewą krawędź, kwadrat o wymiarach 15x15 mm.

42. Jednostka wojskowa, która przejęła dziedzictwo tradycji oddziału Wojska Polskiego, może wystąpić o przejęcie proporzycyka swej poprzedniczki.

43. Zakupu proporzycyków na beret dokonuje się z wydatków bieżących właściwych wojskowych jednostek budżetowych.

Rozdział 8

Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów

44. Proporce rozpoznawcze dowódców związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów powinny odzwierciedlać barwy rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb.

45. Proporce rozpoznawcze dowódców związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów dziedziczących tradycje kawaleryjskie powinny odzwierciedlać barwy jednostek, których tradycje dziedziczą.

46. Na proporcach wymienionych w pkt 44 może być umieszczony element nawiązujący do symboliki i tradycji związku operacyjnego, taktycznego, oddziału lub pododdziału np.:

- 1) znak rodzaju wojska lub służby;
- 2) oznaka rozpoznawcza;
- 3) w uzasadnionych przypadkach numer i skrót nazwy jednostki wojskowej lub monogramy (inicjały imienia i nazwiska) jej patrona w postaci stylizowanych, splecionych liter.

47. Dowódcy pododdziałów jednostek wojskowych mogą występować z wnioskiem o wprowadzenie proporców rozpoznawczych drogą służbową w trybie określonym w rozdziale 2 pkt 18.

48. Zakupu proporców rozpoznawczych dokonuje się z wydatków bieżących właściwych wojskowych jednostek budżetowych.